

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทวงหนี้

วนิดา อินทรอำนวย
วิทยาการเชี่ยวชาญ
กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
ผู้เรียบเรียง

บทนำ

“หนี้ในระบบ” คือ การกู้ยืมเงินที่มีการทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่มีความถูกต้องชัดเจน และกำหนดดอกเบี้ยในอัตราที่กฎหมายกำหนด เช่น บุคคลธรรมดาเป็นผู้ให้กู้สามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตราไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปีหรือร้อยละ ๑.๒๕ ต่อเดือน หากสถาบันการเงินเป็นผู้ให้กู้สามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตราไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี เมื่อรวมกับค่าธรรมเนียม ค่าบริการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี เนื่องจากพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ กำหนดว่าเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปและความอยู่รอดทางธุรกิจของสถาบันการเงินต่าง ๆ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ให้กู้ยืมสูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ ส่วน “หนี้นอกระบบ” คือ หนี้เงินกู้ที่คิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด (เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี หรือ ๑.๒๕% ต่อเดือน) โดยที่เจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินไม่เป็นสถาบันการเงินและไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย

การเป็นหนี้ที่เกิดจากการหยิบยืมเงิน หรือการซื้อขายสินค้าต่าง ๆ หากไม่ชำระหนี้ตามกำหนดหรือตกลงผ่อนปรนกันไม่ได้ก็จะเกิดการทวงหนี้ตามมา ซึ่งการทวงหนี้ไม่ได้หมายถึง การทวงหนี้ระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงหนี้อื่น ๆ เช่น หนี้ธนาคาร หนี้บัตรเครดิต หนี้ผ่อนชำระรถยนต์ เงินกู้ ฯลฯ แม้กระทั่งการพนันก็ถือว่าเป็นหนี้รูปแบบหนึ่ง บ่อยครั้งที่มักเห็นเป็นข่าวการทวงหนี้ด้วยวิธีการที่รุนแรงและไม่เป็นธรรม ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทวงหนี้ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิและการได้รับการปฏิบัติในเรื่องการทวงหนี้จากเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินว่าต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการอย่างไรจึงจะชอบด้วยกฎหมาย ถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยหากลูกหนี้ผู้กู้ยืมเงินทราบถึงสิทธิของตน และเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินได้ปฏิบัติตามขั้นตอนในการทวงถามหนี้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อลูกหนี้ผู้กู้ยืมก็จะลดน้อยลงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนย่อมหมดไป นำไปสู่สังคมที่มีการบังคับใช้กฎหมายตามเจตนารมณ์และสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

บทเนื้อหา

กฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ ตราขึ้นโดยผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกาศใช้บังคับเป็นฉบับแรกและยังคงใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ด้วยเหตุผล คือ “โดยที่การทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทวงถามหนี้ และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ สมควรมีกฎหมายในเรื่องดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”^๑

^๑ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๑๖ ก วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ หน้า ๑๕

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ หมวด โดยหมวด ๑ การทวงถามหนี้ หมวด ๒ การกำกับดูแลและตรวจสอบ หมวด ๓ บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล โดยมีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๔๗ มาตรา ประเด็นสำคัญ ๆ มีดังนี้

๑. การบังคับใช้พระราชบัญญัติ

๑.๑ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๑.๒ ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลตามพระราชบัญญัตินี้ระดับกรม คือ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

๒. นิยามศัพท์ เช่น คำว่า “ลูกหนี้” “ผู้ทวงถามหนี้” “ธุรกิจทวงถามหนี้” และคำอื่น ๆ

“ลูกหนี้” หมายความว่า ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และให้หมายความรวมถึง ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาด้วย

“ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติ หรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ดังกล่าว ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย

“ผู้ให้สินเชื่อ” หมายความว่า (๑) บุคคลซึ่งให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ หรือ (๒) บุคคลซึ่งรับซื้อหรือรับโอนสินเชื่อต่อไปทุกทอด

“สินเชื่อ” หมายความว่า สินเชื่อที่ให้แกบุคคลธรรมดาโดยการให้กู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลิสซิง และสินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“ธุรกิจทวงถามหนี้” หมายความว่า การรับจ้างทวงถามหนี้ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมเป็นปกติธุระ แต่ไม่รวมถึงการทวงถามหนี้ของทนายความซึ่งกระทำแทนลูกความของตน

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งให้เป็นผู้มีหน้าที่รับจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งตามการเสนอแนะของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง)

๓. แนวปฏิบัติและวิธีการทวงถามหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย บุคคลที่จะทวงถามหนี้ จะทวงได้เฉพาะกับลูกหนี้หรือบุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้ให้ทวง การทวงหนี้สามารถทวงถามหนี้ได้วันละกี่ครั้ง และควรทวงถามหนี้เวลาใด จึงจะไม่ผิดกฎหมาย

แนวปฏิบัติและวิธีการทวงถามหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ บัญญัติว่า

“มาตรา ๘ ห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการดังกล่าว

การติดต่อกับบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้ หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้นโดยผู้ทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ทราบชื่อตัว ชื่อสกุล และแสดงเจตนาว่าต้องการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

(๒) ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ และบุคคลอื่นดังกล่าวได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อให้ผู้ทวงถามหนี้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็น และตามความเหมาะสม

(๓) ห้ามใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในหนังสือหรือในสื่ออื่นใดที่ใช้ในการติดต่อสอบถามซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้ของลูกหนี้

(๔) ห้ามติดต่อหรือแสดงตนที่ทำให้เข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้ หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

มาตรา ๙ ให้ผู้ทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติตามวิธีการทวงถามหนี้ ดังต่อไปนี้

(๑) สถานที่ติดต่อ กรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อสถานที่ที่ลูกหนี้ หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ใดแจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งล่วงหน้า หรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้ โดยผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นต้องติดต่อในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ติดต่อได้ในเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๒๐.๐๐ นาฬิกา และในวันหยุดราชการ เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกาถึง ๑๘.๐๐ นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้ หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสมให้ติดต่อในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) จำนวนครั้งที่ติดต่อให้ติดต่อ ในช่วงเวลาตาม (๒) ให้ติดต่อตามจำนวนครั้งที่เหมาะสม (วันละไม่เกิน ๑ ครั้ง)

(๔) ในกรณีที่เป็นผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ หรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ ให้ผู้ทวงถามหนี้แจ้งให้ทราบถึงชื่อตัว และชื่อสกุล หรือชื่อหน่วยงานของตนและของเจ้าหนี้ และจำนวนหนี้ และถ้าผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวทวงถามหนี้ต่อหน้า ให้แสดงหลักฐานการมอบอำนาจให้ผู้ทวงถามหนี้ด้วย”

นอกจากนี้ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดตามทวงถามหนี้ ข้อ ๓ กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถทวงหนี้ได้ไม่เกินวันละ ๑ ครั้ง^๒ หากฝ่าฝืนจะมีความผิดโดยมิโทษมิโทษทางปกครองตามมาตรา ๓๔ คือโทษปรับสูงสุดไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท^๓ สำหรับช่วงเวลาทวง

^๒ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดตามทวงถามหนี้ “ข้อ ๓”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๑๐ ง วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ หน้า ๒๐.

^๓ มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ ว่าผู้ทวงถามหนี้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) หรือ (๔) มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑ (๖) หรือมาตรา ๑๓ (๑) ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด (วรรคหนึ่ง)

หนี้ชอบด้วยกฎหมาย คือ วันจันทร์-ศุกร์ เวลาทวงหนี้ ตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๒๐.๐๐ นาฬิกา วันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลาทวงหนี้ คือ ตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๑๘.๐๐ นาฬิกา หากเจ้าหนี้ ผ่าฝืนเวลาทวงหนี้มีโทษปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และต้องทวงหนี้กับลูกหนี้เท่านั้น ห้ามไปทวงกับคนอื่นที่ ลูกหนี้ไม่ได้ระบุไว้ มิฉะนั้นจะมีโทษจำคุก ๑ ปี หรือปรับสูงสุด ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท^๔

๔. การยึดเงินจำนวนเท่าไร จึงจะต้องทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ไม่ได้มีการกำหนดจำนวนหนี้ เท่ากับใช้บังคับ กับหนี้ทุกจำนวน ไม่ว่าจะได้ทำหลักฐานหรือไม่ อย่างไรก็ตาม กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ว่า การยึดเงินตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป สามารถทำหนังสือสัญญากู้ยืมได้ โดยจะต้องมีการลงลายมือชื่อไว้ เป็นหลักฐานทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ ซึ่งหากผิดสัญญาชำระหนี้ ก็สามารถนำไปฟ้องร้องต่อศาลได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ บัญญัติว่า

“มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็น หนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่^๕

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็น หนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้ เว้นคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว”

๕. กรณีการยึดเงินผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ใช้เป็นหลักฐานฟ้อง คดีได้หรือไม่ และกรณีโทรศัพท์ไปทวงหนี้แต่ลูกหนี้ไม่รับสายถือเป็นการทวงหนี้แล้ว หรือไม่

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔^๖ มาตรา ๔ ให้ความหมาย ของคำว่า “ธุรกรรม” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือใน การดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด ๔ คำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความ รวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธี ต่าง ๆ เช่นว่านั้น และคำว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ส่วนคำว่า “ข้อความ” หมายความว่า เรื่องราว หรือ ข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบของตัวอักษร ตัวเลข เสียง ภาพ หรือรูปแบบอื่นใดที่สื่อความหมาย ได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ ส่วนคำว่า “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการ แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือโทรสาร และคำว่า “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อักษร อักษรระ ตัวเลข เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นด้วย

หากผู้ทวงถามหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ พิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับ ทางปกครองไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา ๓๔ วรรคสอง)

^๔ มาตรา ๓๔ บุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘ วรรคสอง (๒) หรือ (๓) มาตรา ๑๑ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือมาตรา ๑๓ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕ ปพพ.มาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๔๘

^๖ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔. “มาตรา ๔” สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๖ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=570721&ext=htm>

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๙ บัญญัติว่า

“มาตรา ๙ ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า (๑) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ (๒) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี วิธีการที่เชื่อถือได้ตาม (๒) โดยให้คำนึงถึง

ก. ความมั่นคงและรัดกุมของการใช้วิธีการหรืออุปกรณ์ในการระบุตัวบุคคล สภาพพร้อมใช้งานของทางเลือกในการระบุตัวบุคคล กฎเกณฑ์เกี่ยวกับลายมือชื่อที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับความมั่นคงปลอดภัยของการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติตามกระบวนการในการระบุตัวบุคคลผู้เป็นสื่อกลาง ระดับของการยอมรับหรือไม่ยอมรับ วิธีการที่ใช้ในการระบุตัวบุคคลในการทำธุรกรรม วิธีการระบุตัวบุคคล ณ ช่วงเวลาที่มีการทำธุรกรรมและติดต่อสื่อสาร

ข. ลักษณะ ประเภท หรือขนาดของธุรกรรมที่ทำ จำนวนครั้งหรือความสม่ำเสมอในการทำธุรกรรม ประเพณีทางการค้าหรือทางปฏิบัติ ความสำคัญ มูลค่าของธุรกรรมที่ทำ หรือ

ค. ความรัดกุมของระบบการติดต่อสื่อสาร ให้น้ำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการประทับตราของนิติบุคคลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยโดยอนุโลม”

โดยผลของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น จึงถือได้ว่าการส่งข้อความสื่อสารกันผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ระหว่างผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงินนั้น เป็นหลักฐานเป็นหนังสือโดยที่มีผู้กู้ยืมได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญแล้ว ประกอบกับมาตรา ๖๕๓ วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น หากใช้กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ ในการฟ้องร้องต่อผู้คดีในศาล ผู้ให้กู้ยืมเงินในฐานะเจ้าหนี้จะมีแนวทางการต่อสู้คดี พยานหลักฐาน จนน่าจะมีความโอกาสชนะคดี และได้รับเงินกู้ยืมเงินคืนมา ปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏแนวคำพิพากษาศาลฎีกาตัดสินไว้เป็นประเด็นโดยตรง แต่ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาตัดสินไว้ทำนองเดียวกัน^๗ การทักแชต (Chat) ขอยืมเงินผ่านไลน์ (LINE) สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องได้ แม้จะไม่ได้มีการทำหนังสือกู้ยืมเงินเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม หากผู้ทวงถามหนี้ โทรศัพท์ไปหาลูกหนี้ แต่ลูกหนี้ไม่รับสาย หรือกดวางสายก่อนจะมีการพูดคุยกัน เท่ากับว่าไม่นับว่าเป็นการทวงหนี้ หากผู้ทวงถามหนี้ทัก Chat ไปสอบถามช่องทาง Line แล้ว แต่ลูกหนี้ยังไม่เปิดอ่าน เท่ากับว่าไม่นับว่าเป็นการทวงหนี้ แต่หากผู้ทวงถามหนี้ทัก Chat ไปสอบถามช่องทาง Line แล้วลูกหนี้เปิดอ่านข้อความแต่ไม่ตอบถือว่าเป็นการทวงหนี้แล้ว^๘

สรุป คือ การกู้ยืมเงินโดยส่งข้อความสื่อสารกันผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟสบุ๊ค (Facebook) นั้น ถือได้ว่าข้อความนั้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากข้อความที่ผู้กู้ยืมเงินและผู้ให้กู้ยืมเงินได้สื่อสารขอยืมเงินกันโดยผ่านการส่งข้อความสื่อสารกันผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟสบุ๊ค (Facebook) นั้น ได้ทำเป็นหนังสือต่อกันระหว่างผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงินแล้ว และทั้งคู่ต่างก็ยินยอมและสมัครใช้แอปพลิเคชันดังกล่าวด้วยวิธีการระบุ อักษร อักขระ ตัวเลข เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใดที่ผู้กู้ยืมเงินและผู้ให้กู้ยืมเงินได้สร้างขึ้น ให้อยู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของการใช้แอปพลิเคชันนั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นด้วย จึงถือได้ว่าผู้กู้ยืมเงินและผู้ให้กู้ยืมเงินได้ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งข้อความสื่อสารกันผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟสบุ๊ค (Facebook) แล้ว

^๗ ฉัตรมงคล รุ่งรัตน์ณินวงศ์. การกู้ยืมเงินโดยใช้วิธีส่งข้อความผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟสบุ๊ค (facebook). ส่วนกฎหมาย ฝ่ายอำนวยการสำนักงาน สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๖ จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/line-facebook>

^๘ ไทยรัฐออนไลน์. (๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔). กฎหมายทวงหนี้ (อัปเดตปี ๒๕๖๔). รวมเรื่องควรรู้สำหรับเจ้าหนี้-ลูกหนี้. สืบค้น <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2118900https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2118900>

๖. การทวงหนี้แบบใดที่ห้ามกระทำโดยเด็ดขาด

การทวงถามหนี้ห้ามพุดจาคุกหมิ่น ประจาน ช่มชู้ ใช้ความรุนแรง ทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เกิดความเสียหาย เปิดเผยเรื่องหนี้ของลูกหนี้ ต่อผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือส่งเอกสารเปิดผนึกทางไปรษณีย์ ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน

มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า “ห้ามผู้ทวงถามหนี้ กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) การช่มชู้ การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น

(ฝ่าฝืนมีโทษอาญาสูงสุด คือ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๑)

(๒) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น

(ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๙)

(๓) การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๒)

(ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๙)

(๔) การติดต่อลูกหนี้โดย เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนวนด้วยวิธีการประกาศ หนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๙)

(๕) การใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในการติดต่อลูกหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๙)

(๖) การทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดความใน (๕) มิให้นำมาใช้บังคับกับการทวงถามหนี้เป็นหนังสือเพื่อจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ”

มาตรา ๑๒ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด ดังต่อไปนี้

(๑) การแสดงหรือการใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือรูปแบบที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ

(ฝ่าฝืนมีโทษอาญา คือ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๑)

(๒) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าการทวงถามหนี้เป็นการกระทำโดยทนายความ สำนักงานทนายความ หรือสำนักงานกฎหมาย

(๓) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือเงินเดือน

(๔) การติดต่อหรือการแสดงตนให้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้ดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือรับจ้างบริษัทข้อมูลเครดิต

(ฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ (๒) (๓) หรือ (๔) มีโทษอาญา คือ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๐)

มาตรา ๑๔ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๒) ทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ซึ่งมิใช่ของตน เว้นแต่ในกรณีที่หนี้ของสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(หากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

๗. การทวงถามหนี้อย่างไม่เป็นธรรม มีโทษอย่างไร

มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เกินกว่าอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(หากฝ่าฝืนข้อนี้ มีโทษทางปกครอง คือ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่หากผู้ทวงถามหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ คณะกรรมการ ให้คณะกรรมการ (ประจำจังหวัด, ประจำกรุงเทพมหานคร) พิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทาง ปกครอง ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๔)

(๒) การเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้อยู่ว่าลูกหนี้อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้”

(หากฝ่าฝืนข้อนี้ มีโทษทางอาญา คือ โทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๔)

๘. คณะกรรมการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่อย่างไร

คณะกรรมการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด/คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำ กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการเปรียบเทียบจังหวัด/คณะกรรมการเปรียบเทียบกรุงเทพมหานคร

๘.๑ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

องค์ประกอบของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ ตามมาตรา ๑๕ ประกอบด้วย (ไม่เกิน ๒๑ คน)

กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน กรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรอง ประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย นายกสภานายความ (๑๓ คน)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (จำนวนไม่เกิน ๕ คน) ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการเงินการธนาคาร ด้านกฎหมาย หรือด้าน

การคุ้มครองผู้บริโภค อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระมิได้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองผู้บริโภค นั้นให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และให้กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

อธิบดีกรรมการปกครอง เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครอง ๒ คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (๓ คน)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

มาตรา ๑๖ บัญญัติให้คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการทวงถามหนี้ของผู้ทวงถามหนี้ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

(๑) ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ (คณะกรรมการฯ ประจำจังหวัด) และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว

(๓) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครอง และคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามมาตรา ๓๘

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบและระยะเวลาการชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบตามมาตรา ๔๕

(๕) เสนอแนะหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนเสนอแนะคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีมีปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ (คณะกรรมการฯ ประจำจังหวัด) คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๘ (๓) คณะกรรมการเปรียบเทียบ กรมการปกครอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่ทำการปกครองจังหวัด และกองบัญชาการตำรวจนครบาล

(๖) เสนอแนะคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครอง หรือช่วยเหลือลูกหนี้ในด้านอื่น

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมายข้อบังคับ และประกาศของคณะกรรมการนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

๘.๒ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด/คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด

ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ อัยการจังหวัด ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกในพื้นที่ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด คลังจังหวัด ประธานสภาทนายความจังหวัด เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ให้ปลัดจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการของที่ทำการปกครองจังหวัดสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (๑๐ คน)

ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมการ

ปกครอง ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนมณฑลทหารบกที่ ๑๑ ผู้แทนสภานายความ และผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาลแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ทั้งนี้ให้ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลแต่งตั้งข้าราชการตำรวจของกองบัญชาการตำรวจนครบาลสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (๑๐ คน)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด

มาตรา ๒๘ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) ส่งเพิกถอนการจดทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้
- (๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่

คณะกรรมการมอบหมาย

(๔) รายงานการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการทุกสามเดือน

- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย”

๘.๓ คณะกรรมการเปรียบเทียบกรุงเทพมหานคร/คณะกรรมการเปรียบเทียบจังหวัด

ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๐๘๓/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบ ดังนี้

- ๑) คณะกรรมการเปรียบเทียบกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- (๑) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการปกครองมอบหมาย
- (๒) พนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมาย
- (๓) พนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดมอบหมาย

- ๒) คณะกรรมการเปรียบเทียบจังหวัด ประกอบด้วย

- (๑) ปลัดจังหวัด หรือผู้ซึ่งปลัดจังหวัดมอบหมาย
- (๒) พนักงานสอบสวนที่ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดมอบหมาย
- (๓) พนักงานอัยการที่อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด

มอบหมาย

๙. การร้องเรียนต่อคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร มีหลักเกณฑ์ วิธีการอย่างไร

ตามประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่ออำนวยความสะดวกในการร้องเรียนและการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้^๙ กำหนดไว้ในข้อ ๒ ข้อ ๔ และข้อ ๑๔ สรุปประเด็นสำคัญ คือ

- ๑) “ผู้ร้องเรียน” หมายความว่า ลูกหนี้หรือบุคคลอื่นที่ได้รับการปฏิบัติจากผู้ทวงถามหนี้ ที่เป็นการขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ที่ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนตามประกาศนี้ และ “เจ้าหน้าที่ผู้รับ

^๙ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่ออำนวยความสะดวกในการร้องเรียนและการรับ

เรื่องร้องเรียน” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ (ข้อ ๒)

๒) การร้องเรียนต่อคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี อาจยื่น ณ สถานที่ ดังต่อไปนี้ได้

(๑) ที่ทำการปกครองจังหวัด

(๒) ที่ว่าการอำเภอ

(๓) สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง

(๔) กองบัญชาการตำรวจนครบาล

(๕) สถานีตำรวจ

(๖) สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ดังต่อไปนี้ได้ (ข้อ ๔)

๓) ในกรณีกรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นสถานที่รับเรื่องร้องเรียน ให้หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวรวบรวมข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังที่ทำการปกครองจังหวัดหรือกองบัญชาการตำรวจนครบาล แล้วแต่กรณี ที่มีอำนาจพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้น (ข้อ ๑๔)

๑๐. อำนาจหน้าที่ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมการปกครองรับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการได้มอบหมาย ให้กรมการปกครองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ (คณะกรรมการฯ ประจำจังหวัด)

(๒) ติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ทวงถามหนี้ หรือกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๓) ประสานกับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบผู้ทวงถามหนี้ หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

(๔) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และอบรมวิธีการทวงถามหนี้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการได้มอบหมาย”

๑๑. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังรับผิดชอบในงานธุรการของคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๒ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการดังกล่าวได้มอบหมาย

ให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ (คณะกรรมการฯ ประจำจังหวัด) รวมทั้ง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของผู้ให้สินเชื่อซึ่งเป็นนิติบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ทวงถามหนี้หรือกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๒) ประสานกับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบผู้ทวงถามหนี้หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

(๓) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และอบรมวิธีการทวงถามหนี้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งได้มอบหมาย ”

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมและกำหนดวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในการทวงถามหนี้ของผู้ทวงถามหนี้ที่มีลักษณะเป็นการคุ้มครองประชาชนซึ่งเป็นลูกหนี้และผู้ค้าประกัน ทั้งหนี้ในระบบและหนี้นอกระบบเพื่อไม่ให้มีการทวงถามหนี้โดยการกดขี่ข่มเหง การคุกคามโดยการขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย และการกระทำที่ไม่สมควรแก่ลูกหนี้อันเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของลูกหนี้ผู้กู้ยืมเงินอย่างร้ายแรงโดยเฉพาะหนี้นอกระบบ อีกทั้งเพื่อให้ลูกหนี้ยังมีโอกาสในการเจรจาต่อรองเพื่อขอชำระหนี้กับเจ้าหนี้มากขึ้นส่งผลทำให้เจ้าหนี้ผู้ให้สินเชื่อโดยเฉพาะเจ้าหนี้นอกระบบจะต้องทวงหนี้อย่างละมุนละม่อม โดยจะต้องปฏิบัติตามกรอบและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ หากยังใช้พฤติกรรมในการทวงถามหนี้แบบวิธีเดิม ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายก็ต้องถูกลงโทษทางปกครองและโทษทางอาญาตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ หากมีการทวงถามหนี้โดยไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ฝ่ายลูกหนี้สามารถไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ และผู้ทวงถามหนี้จะมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ - ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กลไกสำคัญในการกำกับดูแลและตรวจสอบการทวงถามหนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คือนายทะเบียน คณะกรรมการ พนักงานเจ้าหน้าที่ และรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตจังหวัด และผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นไป สำหรับในกรณีผู้ประกอบการทวงถามหนี้ที่เป็นนายความหรือสำนักงานนายความ พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ในมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการสภาพนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความทำหน้าที่นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการ และมีอำนาจออกข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ และให้สภานายกพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยนายความมีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนที่เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการด้วย และคำวินิจฉัยของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สุด ประกอบกับมาตรา ๗ กำหนดให้คณะกรรมการสภาพนายความและสภานายกพิเศษรายงานการดำเนินการของตนให้คณะกรรมการเพื่อทราบเป็นประจำทุกสามเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการสภาพนายความหรือสภานายกพิเศษไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะกรรมการสภาพนายความ หรือสภานายกพิเศษเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้งบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด (มาตรา ๓๓) ทั้งนี้ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๘๑/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๑ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ อาทิ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ ถึง ๙ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ฯลฯ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ และระเบียบที่เกี่ยวข้องภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

ปัญหาช่องว่างของกฎหมาย

๑. เจ้าหนี้เงินกู้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหนี้นอกระบบซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ของตน จึงอาศัยอำนาจและอิทธิพลที่ตนมีอยู่ในการทวงถามหนี้ที่ไม่ใช้ขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ ทำให้ลูกหนี้หรือผู้กู้ยืมตกอยู่ภายใต้อำนาจและความเกรงกลัวเจ้าหนี้เงินกู้นอกระบบและไม่กล้าที่จะขอรับความเป็นธรรม ตลอดจนการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายกับบุคคลดังกล่าว

๒. ลูกหนี้ผู้กู้ยืมส่วนใหญ่เป็นประชาชนระดับรากหญ้าที่หาเช้ากินค่ำ ทำให้ขาดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและกฎหมายที่เพียงพอส่งผลให้ไม่ทราบสิทธิของตนที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

๓. ผู้ให้สินเชื่อหรือสถาบันการเงินอาจกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ในการตรวจสอบหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินมากขึ้นกว่าเดิม โดยการพิจารณาให้สินเชื่อแต่ลูกหนี้ที่มีหลักประกันที่เพียงพอและมีความน่าเชื่อถือส่งผลทำให้การกู้ยืมเงินอาจต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งทำให้ลูกหนี้อาจถูกดำเนินคดีในชั้นศาลมากขึ้นเนื่องจากผู้ให้สินเชื่อหรือสถาบันการเงินจะกลับไปใช้วิธีดำเนินคดีโดยการฟ้องต่อศาลแทน เนื่องจากการทวงหนี้กำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ไว้มาก ผู้ให้สินเชื่อหรือสถาบันการเงินบางรายอาจเกิดความยุ่งยาก เสียเวลาและเสียค่าตอบแทนให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจทวงถามหนี้ และในขณะเดียวกันศาลก็คงต้องมีการตั้งหน่วยงานในการชะลอฟ้องต่อศาลขึ้นมา เช่น การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทก่อนฟ้อง เป็นต้น เพราะคดีเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรดำเนินคดีเพื่อลงโทษเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินที่ใช้วิธีการทวงถามหนี้ซึ่งไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างรุนแรงและจริงจังโดยไม่รอการลงโทษ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เจ้าหนี้อื่น ๆ เกรงกลัวต่อสภาพบังคับของกฎหมายและไม่กล้าที่จะทวงถามหนี้ฝ่าฝืนต่อกฎหมายต่อไป

๒. ควรเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนให้ทราบถึงสิทธิและการได้รับการปฏิบัติในเรื่องการทวงหนี้จากเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินว่าต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการอย่างไรจึงจะชอบด้วยกฎหมาย

๓. ควรแก้ไขที่ต้นเหตุแห่งปัญหาโดยปลูกฝังให้ประชาชนมีค่านิยมที่ดี มีวินัยทางการเงิน และดำรงชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง ย่อมส่งผลทำให้การกู้ยืมเงินมีน้อยลงและทำให้ปัญหาที่ตามมามีจำนวนลดลงด้วย ทั้งนี้ หากลูกหนี้ผู้กู้ยืมเงินทราบถึงสิทธิของตนและเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินได้ปฏิบัติตามขั้นตอนในการทวงถามหนี้ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ย่อมส่งผลทำให้ปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อลูกหนี้ผู้กู้ยืมและการละเมิดสิทธิมนุษยชนย่อมหมดไป และเพื่อส่งเสริมให้สังคมไทยเข้าสู่การบังคับใช้กฎหมายตามเจตนารมณ์ และสอดคล้องหลักนิติธรรมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- ฉัตรมงคล รุ่งรัตน์มณีวงศ์. การกู้ยืมเงินโดยใช้วิธีส่งข้อความผ่านทางไลน์ (LINE) หรือทางเฟสบุ๊ค (facebook) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๖ จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/line-facebook>
- ไทยรัฐออนไลน์. (๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔). กฎหมายทวงหนี้ (อัปเดตปี ๒๕๖๔). รวมเรื่องควรรู้สำหรับเจ้าหนี้-ลูกหนี้. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2118900https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2118900>
- ประกาศคณะกรรมการการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่ออำนวยความสะดวกในการร้องเรียนและการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้. ราชกิจจานุเบกษา (วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๘) เล่ม ๑๓๒ ตอนพิเศษ ๓๒๒ ง หน้า ๒๑ สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2060322.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. กฎกระทรวงการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=743750&ext=htm>
- ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๙. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=749821&ext=htm>
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๘๑/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ .สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=745897&ext=htm>
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๐๘๒/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=745899&ext=htm>
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๐๘๓/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘.สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=745901&ext=htm>
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=745889&ext=htm>
- ประกาศคณะกรรมการการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจทวงถามหนี้. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=750123&ext=htm>
- ประกาศคณะกรรมการการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบและระยะเวลาการชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=741326&ext=htm>

- ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่ออำนวยความสะดวกในการร้องเรียนและการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=741324&ext=htm>
- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=570721&ext=htm>
- สุรศักดิ์ มีบัว. การทวงหนี้อย่างไรให้ชอบด้วยพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/human_ubu/article/view/187313/131645